

Asia: VN/17850/2022

Lausuntopyyntö Ikäohjelmaa koskevasta valtioneuvoston periaatepäätöksestä

Osio 1: Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät tavat toteuttaa ikääntymiseen varautumista? Ota kantaa asteikolla samaa mieltä – jonkin verran samaa mieltä – jonkin verran eri mieltä – eri mieltä.

Vastuu ikääntymiseen varautumisesta on kunnilla ja hyvinvointialueilla

Samaa mieltä

Kolmannella sektorilla on merkittävä rooli ikääntymiseen varautumisessa

Jonkin verran samaa mieltä

Ihmisten omaa vastuuta ikääntymiseen varautumisessa tulee jatkossa kasvattaa

Samaa mieltä

Ikääntymiseen varautuminen edellyttää kansallisia poliittisia linjauksia ja päätöksentekoa

Samaa mieltä

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus on tärkeää ikääntymiseen varautumisessa

Samaa mieltä

Teknologialla on keskeinen rooli ikääntymiseen varautumisessa

Samaa mieltä

Ikääntymiseen voidaan varautua hyödyntämällä väestön ikääntymisen mahdollisuuksia ja iäkkäiden omia voimavaroja

Samaa mieltä

Osio 2: Arvioi läpileikkaavien teemojen tarkoituksenmukaisuutta

Iäkkäiden henkilöiden osallisuuden, itsemääräämisoikeuden ja voimavarojen vahvistaminen yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla

Tarkoituksenmukaisuus on suuri

Iäkkäiden henkilöiden yksilöllisten ominaisuuksien ja tarpeiden sekä iäkkään väestön moninaisuuden parempi huomioiminen yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla

Tarkoituksenmukaisuus on suuri

Ikääntymiseen liittyviin asenteisiin vaikuttaminen ja sukupolvien välisten suhteiden syventäminen

Tarkoituksenmukaisuus on suuri

Kerättävän tiedon luotettavuuden ja vertailukelpoisuuden parantaminen, toimintakäytänteiden vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen ja indikaattoreiden määrittely toiminnan laadun varmistamiseksi

Tarkoituksenmukaisuus on suuri

Väestön ikääntymiseen liittyvien mahdollisuuksien tunnistaminen ja hyödyntäminen

Tarkoituksenmukaisuus on suuri

Voit halutessasi antaa avointa palautetta tiiviisti läpileikkaavia teemoja koskien

-

Osio 3: Arvioi vaikuttavuustavoitteisiin kytkeytyvien tarkempien tavoitteiden ja toimenpiteiden täsmennyksen tarvetta

Ikääntymiseen varautuminen aloitetaan keski-ikässä ja sitä jatketaan eläkkeelle siirryttäessä (sekä omana että yhteiskunnan toimintana)

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Erilaisilla ratkaisuilla ja joustoilla varmistetaan entistä pidemmät työurat ja ehkäistään ikäsyrrjintää työelämässä

Alatavoitteen täsmennyksen tarve on pieni

Ikäihmisten palveluissa työskentelevän henkilöstön osaamista, työ- ja toimintakykyä ja jaksamista sekä alan vetovoimaa on parannettu

Alatavoitteen täsmennyksen tarve on pieni

Työhyvinvoinnin kehittäminen on integroitu palvelutoiminnan ja hoidon laadun kehittämiseen sekä omavalvontaan ja sen vaikutuksista kerätään systemaattisesti tietoa organisaatioista ja kansallisesti tiedolla johtamisen tueksi

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Olemassa oleva lainsäädäntö ja lainsäädännön muutokset tukevat tavoitteiden saavuttamista ja kulkevat mukana huomioiden eri palvelut ikääntyneiden palveluissa

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Vahvistetaan esihenkilöiden ja työyhteisöjen osaamista ja ymmärrystä moninaisuuden huomioon ottamisesta ja johtamisesta valmentavan johtamisen keinoin, jonka myötä ikäihmisten palveluissa voidaan tehdä yhä useammin työtä yhteisöohjautuvasti.

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Kehitetään ja tutkitaan, miten työhyvinvoinnin kehittäminen parhaiten integroidaan palvelutoiminnan ja hoidon laadun kehittämiseen sekä toimintayksiköiden omavalvontaan, tavoitteena ikäihmisten palveluissa työskentelevien työkuormituksen pysyminen hallinnassa.

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Kerätään systemaattisesti tietoa työhyvinvoinnista organisaatioista ja kansallisesti tiedolla johtamisen tueksi

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Vastataan työelämän ja ikääntyvien työikäisten osaamistarpeisiin edistämällä jatkuvaa oppimista työpaikoilla ja vapaa-ajalla

Toimenpiteen täsmennyksen tarve on pieni

Ikäihmisten palveluissa tutkitaan ja kehitetään sekä otetaan käyttöön uudenlaisia toimintamalleja moniammatillisuuden lisäämiseen ja uramalleja ammatillisen osaamisen vahvistamiseen

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Osallistetaan henkilöstöä toiminnan kehittämiseen ja levitetään parhaita käytäntöjä valtakunnallisesti

Toimenpiteen täsmennyksen tarve on kohtalainen

Tehdään yhteistyötä poikkihallinnollisen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden -ohjelman sekä TYÖ2030 –ohjelman kanssa

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Voit halutessasi antaa avointa palautetta tiiviisti vaikuttavuustavoitteen: Ikääntyvien työikäisten työkyky on parantunut ja työurat ovat pidentyneet kokonaisuudesta:

Vaikuttavuustavoitteessa painotetaan perustellusti johtamista sekä erilaista tiedon keruuta sekä tutkimusta ja kehittämistä. Periaatepäätöksen toimenpiteitä tulisi täsmentää myös niiden hyödyntämisellä työn arjessa johtamisen, osaamisen ja työhyvinvoinnin edistämisen tukena sekä niiden pohjalta toteuttavien toimien arvioinnin välttämättömyydellä.

Talentia katsoo, että työurien pidentäminen ikäihmisten palveluissa edellyttää henkilöstön aktiivisen osallisuuden varmistamista sekä asiantuntijuuden hyödyntämistä nyt esitetyn toiminnan kehittämiseen osallistamisen sijaan. Vaikuttavuustavoitteen taustaosiossa todetaan mm., että ammattilaisille taataan myös laaja-alainen vaikutusmahdollisuus oman työnsä sisältöön ja aikatauluihin. Näiden näkemysten tulee sisältyä myös toimenpiteisiin.

Osaamisen ajantasaisuus on keskeistä työurien pidentämisessä ja se vaikuttaa myös työhyvinvointiin. Jatkuvan oppimisen edistämisen yhteydessä tulisi toimenpiteisiin sisällyttää osaamisen johtaminen, kehittäminen ja varmistaminen jatkuvan oppimisen tueksi.

lääkäiden toimintakyky ja osallisuus ovat vahvistuneet siten, että aktiivisten, toimintakykyisten elinvuosien määrä on kasvanut

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Uudet toimintatavat tukevat ja motivoivat iäkästä väestöä terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä kuten liikunnan, mielen hyvinvoinnin, kulttuurihyvinvoinnin ja osallisuuden edistämässä ja ravitsemuksen parantamisessa

Alatavoitteen täsmennyksen tarve on pieni

Panostamalla riskiväestöjen varhaiseen tunnistamiseen ja kohdentamalla heille ennaltaehkäiseviä toimia, on vähennetty toimintakyvyn laskua ja sairastavuutta, erityisesti muistisairauksia

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

lääkäiden toimintakyvyn kehittäminen, suositukset ja toimenpiteet perustuvat näyttöön perustuvaan tietopohjaan

Alatavoite on hyvä tällaisenaan.

lääkäiden osallisuus ja itsemääräämisoikeus ovat vahvistuneet

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Jatketaan hyvien ja toimivien toimintamallien käyttöönottoa ja kehittämistä iäkkäiden toimintakyvyn tukemisessa, esimerkiksi elintapaohjauksen, liikunnan, ravitsemuksen, mielen hyvinvoinnin, kulttuurihyvinvoinnin ja kansalaistoiminnan alueilla

Toimenpiteen täsmennyksen tarve on pieni

Jatketaan arviointi-, toteuttamis- ja levittämismallien kehittämistä

Toimenpide on hyvä sellaisenaan

Kehitetään ja otetaan käyttöön toimivia käytänteitä hyvinvointialueiden ja kuntien toteuttamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) toiminnan ja kuntien muun toiminnan sekä kolmannen sektorin välisen yhdyspintatyön ja yhteistyön parantamiseksi

Toimenpide on hyvä sellaisenaan

Kehitetään ja otetaan käyttöön iäkkäiden henkilöiden osallisuutta parantavia toimintakäytänteitä palveluissa ja muussa toiminnassa

Toimenpiteen täsmennyksen tarve on pieni

Rakennetaan näyttöön perustuvaa tietopohjaa, jonka avulla saadaan luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa väestön ikääntymiseen varautumisessa ja taloudellisen kestävyuden varmistamisessa (esim. RAI – mittariston laajempi hyödyntäminen, laatuindikaattorit, Active Ageing Index (AAI)).

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Voit halutessasi antaa avointa palautetta tiiviisti vaikuttavuustavoitteen läkkäät ovat toimintakykyisiä pidempään kokonaisuudesta:

Tavoitteissa ja toimenpiteissä tunnistetaan erinomaisesti terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen mm. liikunnan, mielen hyvinvoinnin, mielenterveyden, kulttuurihyvinvoinnin ja osallisuuden edistämässä ja ravitsemuksen parantamisessa. Tarkastelusta, tavoitteista ja toimenpiteitä puuttuu kuitenkin eksplisiittisesti sosiaalisten suhteiden merkitys terveydelle ja hyvinvoinnille. Siksi periaatepäätöstä tulee täydentää myös tavoitteilla ja toimenpiteillä, joilla esim. vähennetään ikääntyneiden ihmisten yksinäisyyden kokemusta.

Julkinen sektori tunnistaa ja mahdollistaa vapaaehtoistoiminnan yhteiskuntaa ja vapaaehtoisia hyödyttävällä tavalla

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Kunnat ja hyvinvointialueet vakiinnuttavat toimintaansa rakenteita, jotka edistävät ja aktivoivat paikallisen ja alueellisen tason vapaaehtoistoimintaa

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Julkinen sektori on selvittänyt erilaisia vaihtoehtoja, miten vapaaehtoistoimijoille voidaan tarjota tukea niiden hallinnollisissa asioissa

Alatavoite on hyvä sellaisenaan

Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen on lisännyt ikääntyvien osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Alatavoite on hyvä sellaisenaan

Vapaaehtoistoiminta on edistänyt ikääntyvien terveyttä ja hyvinvointia

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Jatketaan vapaaehtoistoiminnan asemaa edistävien rakenteiden levittämistä kuntatasolla aiemmin toteutetun kehittämistyön pohjalta

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön valtakunnallinen ratkaisu kansalaistoimijoiden tukemiseksi niiden hallinnollisissa asioissa (mm. talousosaaminen, yhdistysten perustaminen ja rahoitushaut)

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Selvitetään, mallinnetaan ja jalkautetaan vapaaehtoistoimintaa koordinoivien tahojen toimintaan erilaisia vaihtoehtoja vapaaehtoistoimijoiden uudistumisen tukemiseksi

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Voit halutessasi antaa avointa palautetta tiiviisti vaikuttavuustavoitteen Vapaaehtoistoiminnalla on vakiintunut asema ikääntyvässä yhteiskunnassa - kokonaisuudesta

-

Teknologian hyödyntäminen ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä hoidon ja huolenpidon tukena on lisääntynyt. Teknologiset ratkaisut sisältyvät luontevana osana ikääntyvän henkilön omasta hyvinvoinnista, terveydestä ja toimintakyvystä huolehtimiseen sekä palvelujärjestelmään.

Alatavoite on hyvä sellaisenaan

lääkkäät pystyvät hyödyntämään itsenäistä arkea tukevaa teknologiaa oman hyvinvointinsa, terveytensä ja toimintakykynsä parantamiseksi.

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Yhteiskunta tukee ikääntyneiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyödyntää itsenäistä suoriutumista tukevaa teknologiaa.

Alatavoitteen täsmennyksen tarve on kohtalainen

Teknologian hyödyntäminen on lisännyt ammattilaisten työhyvinvointia.

Alatavoitteen täsmennyksen tarve on pieni

Asenteet teknologian käyttöön ovat myönteisiä. Ammatillaiset, ikäihmiset ja heidän omaisensa ovat mukana teknologian kehittämisessä ja käyttöönotossa.

Alatavoitteen täsmennyksen tarve on pieni

Analytiikan ja tekoälyn käyttö suurten tietomassojen hyödyntämisessä on parantanut toiminnan kustannusvaikuttavuutta, laatua ja läpinäkyvyyttä. Tietojen käyttö on eettistä ja tietoturvasta ja –suojusta on huolehdittu.

Alatavoite on hyvä sellaisenaan

Suomi on ikäteknologian kehittämisen ja hyödyntämisen mallimaa ja kokemuksiamme sekä osaamistamme hyödynnetään laajasti maailmalla. Teknologian vienti on luonut hyvinvointia Suomeen esimerkiksi työpaikkoina, investointeina ja uusina ratkaisuin.

Alatavoite on hyvä sellaisenaan

- **Jatketaan teknologian hyödyntämistä aiemman kehittämistyön pohjalta, sisältöinä:**
 - **Autetaan iäkkäitä löytämään ja hyödyntämään itselleen sopivia teknologioita, jotka tukevat itsenäistä kotona asumista, omasta hyvinvoinnista, terveydestä ja toimintakyvystä huolehtimista sekä omaehtoista sosiaalista kanssakäymistä.**
 - **Kehitetään teknologian hyödyntämismahdollisuuksia palvelujärjestelmässä**
 - **Kootaan erilaiset iäkkäiden palvelut yhteen toimivien alustaratkaisujen ja kokonaisarkkitehtuurien avulla sekä ratkaisuja yhteen sovittamalla. Arvioidaan mahdollisuudet sisällyttää kokoaville alustoille myös itse hankittua teknologiaa.**

- Hyödynnetään teknologian käytöstä kertyvää tietoa sekä hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistämässä että palvelujärjestelmässä
- Kehitetään hankintaprosesseja siten, että hankittavien teknologisten ratkaisujen vaikuttavuus, potilasturvallisuus, käytettävyys ja sujuva käyttöönotto varmistetaan

Toimenpiteen täsmennyksen tarve on pieni

- **Otetaan käyttöön ikäteknologian kansallinen koordinaatiomalli:**

- Kootaan ja jaetaan tietoa vaikuttavista toimintamalleista ja käytännöistä sekä tuetaan niiden kehittämistä, käyttöönottoa ja seuranta.
- Arvioidaan ikäteknologiaratkaisujen vaikuttavuutta ja kustannushyötyjä sekä kootaan tieto Digi-HTA-menetelmällä arvioiduista ratkaisuista.
- Edistetään myönteistä asennetta teknologian mahdollisuuksien hyödyntämiseen, jotta hyvät käytännöt saadaan leviämään.
- Ohjataan alueita ja organisoidaan vertaisoppimista sekä edistetään verkostomaista kansallista ja alueellista yhteistyötä eri toimijoiden kesken tukemaan teknologian käyttöönottoa laajasti eri alueilla
- Edistetään ikäteknologian toimintamallin kaupallisia ja kansainvälisiä mahdollisuuksia mm. selkiyttämällä koordinaatiota palvelujärjestelmän ja muun rahoituksen välillä.

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

- **Käyttäjälähtöisyyden edistäminen:**

- Varmistetaan ikääntyneille, omaisille ja ammattilaisille digitaalisen ja jatkuvan teknologisen oppimisen keinoin valmiudet käyttää koko ajan kehittyvää teknologiaa
- Varmistetaan ikäteknologiaratkaisujen tietosuoja ja –turva sekä potilasturvallisuus ja kyberturvallisuus
- Huolehditaan yksityisyyden suojasta, eettisyydestä ja vastuullisuudesta
- Tuetaan ikäihmisten osallistumista käyttäjälähtöiseen tuotekehitykseen

Toimenpiteen täsmennyksen tarve on kohtalainen

Voit halutessasi antaa avointa palautetta tiiviisti vaikuttavuustavoitteen Teknologia on lisännyt hyvinvointia kokonaisuudesta

Vaikuttavuustavoitteessa ei tunnisteta eikä tarkastella ikääntyvää väestöä digitaalisilta taidoiltaan heterogeenisenä ryhmänä. Tämä muodostaa riskin, koska erityisesti sosiaali- ja terveystaloudellisesti heikompia ihmisiä on vaikeampi tavoittaa digitaalisten palvelujen ulkopuolella. Tästä

seuraa, että arjen käytännöissä on erilaisia kanssa- ja puolesta-asioimistilanteita, joissa asiakkaiden oikeusturva voi monin tavoin vaarantua. Periaatepäätöksessä tulee tarkastella myös tätä ulottuvuutta ja siihen liittyviä juridisia sekä eettisiä kysymyksiä ja määritellä myös niiden pohjalta tarvittavat tavoitteet ja toimenpiteet.

Detaljinna Talentia toteaa, että myös asiakasturvallisuuden käsitettä tulee käyttää potilasturvallisuus - käsitteen rinnalla.

Ihmiset ennakoivat ja varautuvat ikääntymisen haasteisiin asumisessaan

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Ikääntyneille soveltuvia esteettömiä ja muunneltavia asuntoja on kehitetty, korjattu ja rakennettu

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Asuinympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä on huomioitu ikääntyvien tarpeet, osallisuus ja teknologian hyödyntäminen

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Tuetaan ikääntyneiden asumisen ennakointia ja varautumista asumisen neuvontaa ja korjausneuvontaa lisäämällä

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

- **Vahvistetaan kuntien ja hyvinvointialueiden ikääntyneiden asumisen ja asumispalveluiden kehittämistä**
 - **vanhuspalvelulain toteutuksen tuki ja osaamisen lisääminen asumisessa ja asumispalveluissa**
 - **tuki kuntien ja hyvinvointialueiden kehittämishankkeisiin**
 - **ikäystävällisten asuinympäristöjen kehittäminen verkostoyhteistyön avulla**
 - **hyvien käytäntöjen ja esimerkkien levittäminen**

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

- **Edistetään asuntokannan korjaamista ikäystävälliseksi**
- o **korjausavustusten saatavuuden turvaaminen ja avustusehtojen ajantasaisuuden tarkistaminen**
- o **asunnon korjaustarpeiden arviointimenetelmien kehittäminen ja levittäminen**

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

- **Kehitetään ja lisätään ikääntyneiden asumisratkaisuja**

- o kaikille sopivan suunnittelun (Design for All) -periaatteen vahvistaminen asunosuunnittelussa
- o yhteisöllisen asumisen (shl) ja muun välimuotoisen asumisen kehittäminen ja toteuttaminen ARAn erityisryhmien asumisen investointiavustuksella
- o eri hallintamuotojen hyödyntäminen ikääntyneiden asumisessa.

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Voit halutessasi antaa avointa palautetta tiiviisti vaikuttavuustavoitteen Asuminen ja asuinympäristöt ovat ikäystävällisiä kokonaisuudesta

-

Iäkkäiden palveluja on uudistettu sisällöllisesti ja rakenteellisesti varmistaen iäkkäille heidän tarvitsemansa hyvinvointia, toimintakykyä ja terveyttä edistävä laadukas hoito ja huolenpito

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Asiakas- ja palveluohjauksessa sekä palveluissa on varmistettu palveluintegraatio, oikea-aikaiset, turvalliset ja tarpeenmukaiset palvelut ja kustannusvaikuttavien palvelujen järjestämisen. Hyvinvointia ja terveyttä edistävä neuvontatyö on osa ohjausta.

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Kotiin annettavissa palveluissa on käytössä akuuttihoidon, kuntoutuksen ja omaishoidon toimintamallit, uusia teknologioita hyödynnetään, palvelut toimivat ympärivuorokauden ja toiminnanohjaus-järjestelmät tukevat johtamista ja henkilöstön joustavaa kohdentamista asiakkaiden palvelutarpeen mukaan.

Alatavoitteen täsmennyksen tarve on pieni

Kotona asuminen ja asuinympäristöt ovat toimivia ja turvallisia sekä muuttuvat tarpeen mukaan ja lisäävät iäkkään osallistumismahdollisuuksia myös tulevaisuudessa.

Alatavoitteen täsmennyksen tarve on kohtalainen

Ekologisesti kestävä käytännöt ovat osa palvelujärjestelmää

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Kehitetään edelleen asiakas- ja palveluohjausta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä toimintakyvyn tukemisen näkökulmasta ja vastataan asiakkaan yksilöllisiin palvelutarpeisiin.

Toimenpiteen täsmennyksen tarve on pieni

Kehitetään edelleen omavalvontaa ja laatuindikaattoreita sekä juurrutetaan hyviä toimintakäytänteitä.

Toimenpiteen täsmennyksen tarve on pieni

Tuetaan kotona-asumista kehittämällä ja ottamalla käyttöön integroituneita toimintamalleja, joissa teknologiat ovat osa palveluekosysteemiä.

Toimenpiteen täsmennyksen tarve on pieni

Laatuindikaattorien, mittareiden ja laatutasojen edelleen kehittäminen

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Ekologinen kestävyysajattelu juurrutetaan palvelujen suunnitteluun ja käytäntöön niin, että taloudellinen ja aineellinen toiminta sopeutetaan luonnon kestokykyyhin

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Kehitetään ja otetaan käyttöön toimintamalleja, jotka parantavat henkilöstön saatavuutta ja riittävyyttä iäkkäiden palveluissa.

Toimenpiteen täsmennyksen tarve on pieni

- **Palvelujen riittävyyden ja henkilöstön saatavuuden parantamiseksi arvioidaan ainakin seuraavat toimenpiteet:**
 - **Kiertävien perhehoitajien lisääminen kotona asumisen tueksi**
 - **Perhehoidon lisääminen niiden asiakkaiden osalta, joille se on sopiva palvelumuoto**
 - **Hoiva-avustajia hyödyntäminen niiden asiakkaiden osalta, joiden palvelutarpeisiin heidän osaamisellaan voidaan vastata**
 - **Kansainvälisen rekrytoinnin hyvien käytäntöjen arvioiminen ja levittäminen**
 - **Sijaisjärjestelyjä koskeva kehittäminen**

Toimenpiteen täsmennyksen tarve on kohtalainen

Voit halutessasi antaa avointa palautetta tiiviisti vaikuttavuustavoitteen Palvelut toteutetaan sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla kokonaisuudesta

Tavoitteiden tulee tukea henkilöstön työhyvinvointia ja työturvallisuutta, mikä on otettava huomioon myös henkilöstön joustavassa kohdentamisessa, joka ei saa toteutua ylimääräistä kuormitusta henkilöstölle aiheuttavalla tavalla. On välttämätöntä, että periaatepäätöksen kaikki sote-henkilöstöä koskevat tavoitteet tukevat yhdenmukaisesti henkilöstön saatavuutta ja työurien pidentämistä.

Asumisturvallisuudessa tulee ottaa huomioon niin fyysinen kuin psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Siten turvallisuuden eri ulottuvuuksien on sisällytettävä tavoitteisiin ja toimenpiteisiin.

Asiakas- ja palveluohjaus edeltää usein palvelutarpeisiin vastaamiseksi tehtäviä hallintopäätöksiä ja niiden taustalla olevia asiakas- ja palvelusuunnitelmia. Siksi toimenpiteissä on tehtävä ero yleisen palveluohjauksen ja yksilöllisen sosiaalihuollon lainsäädäntöön perustuvien toimintojen välillä.

Omavalvonnan kehittämisen merkityksellisyys edellyttää, että periaatepäätöksessä tuodaan esille onnistuneen omavalvonnan edellyttävän työyhteisön johdettu yhteistyötä omavalvonnan ja siten palvelujen laadun parantamiseksi.

Teknologioiden osalta ks. kommentit ao. kohdasta.

Henkilöstön saatavuutta ja riittävyyttä koskevia keinoja on kartoitettava, kokeilta ja arvioitava varmistamalla henkilöstölle aktiivinen rooli eri prosesseissa.

Palvelujen riittävyyden ja henkilöstön saatavuuden parantamiseksi esitetään mm. kiertäviä perhehoitajia kotona asumisen tueksi, hoiva-avustajien hyödyntämistä heidän osaamistaan vastaavilla tavoilla sekä sijaisjärjestelyjä koskevalla kehittämisellä. Talentia katsoo, että näitä toimenpiteitä tulee tarkastella ja arvioida niiden asiakas- ja potilasturvallisuus varmistavilla tavoilla.

Mikä tarkemmista tavoitteista ja toimenpiteistä on mielestäsi erityisen tärkeä vuoteen 2030 mennessä?

Henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden varmistaminen iäkkäiden palveluissa.

Poikkihallinnollinen ikääntymisen varautumiseen ennakointi ja toimenpidesuunnittelu.

Osio 4: Mitä mahdollisuuksia väestön ikääntyminen tuo ja kuinka mahdollisuuksia voitaisi hyödyntää?

Ikääntyneillä ihmisillä on laaja osaamispääoma yhteiskunnan eri aloilta. Tärkeää on hyödyntää laajasti ja poikkihallinnollisesti ikääntyneiden ihmisten asiantuntija- ja kokemustietoa hyvästä ja turvallisesta ikääntymisestä toimintakykyä ylläpitäen niin palvelujärjestelmän kuin vapaaehtoistoiminnan kehittämisessä.

Osio 5: Pohdi vielä lopuksi, mitkä olisivat iäkkäiden asioiden osalta tärkeimmät kehitettävät asiat hallituskauden 2027-2031 aikana?

Oletettavasti sote-henkilöstön riittävyys ja saatavuushaasteet jatkuvat, joten niiden systemiseen ratkaisemiseen sekä henkilöstön osaamiseen ja työhyvinvointiin on panostettava myös jatkossa.

Osio 6: Mitä muita asioita haluaisit nostaa periaatepäätöksen kokonaisuudesta?

Talentia kannattaa arvioinnin käynnistymistä toimeenpanon alkaessa ns. jatkuvana arviointina ja sitä, että arviointitietoa hyödynnetään myös toimeenpanon aikana. Se seikka, että mittarit määritellään vasta tulevan hallituskauden aikana vaikeuttaa periaatepäätöksen arviointia itsessään.

Periaatepäätöksen mukaan toimeenpanon etenemistä seurataan säännöllisesti sekä sote-ministerityöryhmässä että asetettavien ohjaus- ja toimeenpanoryhmien toimesta. Talentia

painottaa, että ohjaus- ja toimeenpanoryhmissä on varmistettava myös sote-henkilöstöryhmien asiantuntemus ja edustus.

Manssila Jaana
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia